

ZPRÁVY SVU

SPOLEČNOSTI PRO VĚDY A UMĚNÍ
CZECHOSLOVAK SOCIETY OF
ARTS AND SCIENCES, INC. ISSN

Ročník XXXVI.

září-říjen 1994

Číslo 5

VOLBA NOVÝCH FUNKCIONÁŘŮ

Nominační komise ve složení dr. Andrej Eliáš, prof. Zdenka Pospíšil, prof. Zdeněk L. Suda a prof. Jan F. Tříška (předseda) předkládá členům SVU kandidátní listinu funkcionářů SVU pro období 1994-1996.

SVU vstupuje do kritického období svého vývoje. Nové vedení má být nejen mimořádně schopné, ale musí být také ochotné neobyčejně pilně pracovat. SVU má před sebou možnosti jako nikdy předtím, v kvalitě i v kvantitě. Plně využít těchto možností je veliký úkol a veliká zodpovědnost. Najít novou — a správnou — cestu k dalšímu vývoji SVU v této skutečně historické fázi SVU nebude snadné. Za daných podmínek silné, zkušené, vynalézavé a obětavé vedení SVU je absolutně nezbytné.

Z těchto důvodů se nominační komise vrací k osvědčenému pracovníku Společnosti, dr. Miloslavu Rechcíglovi, kterého za dané situace považuje za nejschopnějšího kandidáta na předsedu SVU. Dr. Rechcígl stál u kolébky SVU a po více než 35 let obětavě pro Společnost pracoval. Kandidáti na ostatní funkce v předsednictvu jsou též pečlivě vybráni tak, aby předsednictvo SVU mělo k dispozici potřebnou expertízu, zkušenosti a zručnost a aby tu byla záruka, že funkcionáři budou společně pracovat jako ukázněný celek. K ulehčení náročné budoucí agendy jsou tentokrát určeny jednotlivým místopředsedům specifické rezorty práce a zodpovědnosti, o nichž byli navrženi kandidáti předem vyrozuměni a s nimiž všichni souhlasí.

Nominační komise pevně doufá, že navrženi kandidáti, budou-li zvoleni, splní tuto novou a nesnadnou roli SVU s úspěchem.

Jan F. Tříška

KANDIDÁTNÍ LISTINA

Předseda:

MILOSLAV REHCÍGL ml. je mladoboleslavský rodák, žijící od února 1950 ve Spojených státech. Po studiích na Cornell University v Ithace ve státu New York, kde získal doktorát filozofie v oboru biochemie, fyziologie a výživy, působil po řadu let jako výzkumný biochemik v National Institutes of Health (NIH) v Bethesde ve státu Maryland. V roce 1969 po jednoročním školení v administraci a řízení vědy pro vedoucí úředníky federální zdravotnické služby přešel do ministerstva zdravotnictví, jako Special Assistant for Nutrition and Health. V r. 1970 přijal místo poradce pro otázky výživy na Americké agentuře pro mezinárodní rozvoj, při Státním departmentu ve Washingtonu a brzy poté byl jmenován za vedoucího grantového oddělení, kde působí dodnes.

Dr. Rechcigl je autorem či redaktorem přes 30 knih a referenčních příruček v oboru biochemie, fyziologie, výživy, potravinářství a zemědělství, nemluvě o velkém počtu jeho vědeckých článků a knižních kapitol.

Kromě vědeckého bádání a vědecko-administrativní práce, dr. Rechcigl věnoval více než 35 let svého života Společnosti pro vědy a umění (SVU), jejíž byl spoluzakladatelem a bývalým předsedou. V letech 1961/62 byl organizátorem prvního světového kongresu SVU, který se konal ve Washingtonu v dubnu 1962 a jímž se SVU dostala po prvé na světové fórum. Organizoval též druhý kongres a od té doby byl hybnou pákou téměř všech následujících kongresů.

Z jeho iniciativy byly publikovány sborníky *The Czechoslovak Contribution to World Culture* a *Czechoslovakia Past and Present*, které podstatně přispěly nejen k prestiži SVU, ale i Československa samého. Zásluhou dr. Rechcigla došlo k pravidelnému vydávání biografického sborníku SVU, který byl dosud publikován v sedmi vydáních, za obětavé spolupráce jeho manželky Evy Rechciglové. Zasloužil se též o vydávání anglicky psaného *SVU Bulletinu*, jakož i o nový anglický časopis *Kosmas*. Byla to též jeho myšlenka založit výzkumný ústav SVU a utvořit Komisi pro spolupráci s Československem.

Dr. Rechcigl již řadu let pracuje na evidenci české a slovenské inteligence v zahraničí a připravuje do tisku monumentální publikaci o významných Američanech s českými a slovenskými kořeny, od sedmnáctého století do dnešní doby.

Mezi nejnovější zásluhy dr. Rechcigla patří ovšem i úspěšný průběh právě skončeného 17. světového kongresu SVU, který se konal ve dnech 26.-29. června 1994 v Praze, jehož byl hlavním organizátorem.

Zprávy SVU (SVU News) rediguje Andrew Elias, 10713 Howerton Avenue, Fairfax, VA 22030. Date of issue: září-říjen 1994, Volume 36, No. 5. Issued bimonthly. Published by Czechoslovak Society of Arts and Sciences, Inc. Office of publication: Mrs. R. Bunza, 190-17A, 69th Ave., #2A, Flushing, N.Y. 11365. Tel.: (718) 454-1356. Annual subscription price: members \$2.00; non-members \$6.00.

Typography by Typrints Co., 26 Gruber Drive, Glen Cove, NY 11542.

Second class postage paid at Flushing, N.Y.

Postmaster: Send address changes to ZPRÁVY SVU, Mrs. R. Bunza, 190-71A 69th Avenue, #2A, Flushing, N.Y. 11365.

Výkonný místopředseda:

JÁN PETER SKALNÝ sa narodil v Bratislave roku 1935. Po gymnaziálných štúdiách v rodnom meste, absolvoval štúdium chemického inžinierstva (1953-1956 na Chemickej Fakulte STU v Bratislave, 1956-58 špecializácia technológia silikátov na VŠCHT v Prahe). Po dvoch rokoch praxe v priemysle, pracoval ako odborný asistent na Stavebnej Fakulte SVŠT v oblasti chémie stavebných materiálov. Súčasne pracoval na svojej dizertácii, na základe ktorej dosiahol v r. 1965 na Akadémii Górnico-Hutniczej v Krakowe vedeckej hodnosti Dr. Ing. (tiež CSc na VUT Brno).

Po odchode z Československa (Január 1967), pracoval v priemyselnom výskume vo Veľkej Británii (1967-68) a ako vedecký pracovník na Clarkson University v USA (1958-69). V rokoch 1969-91 pracoval ako výskumník v odbore stavebných hmôt, neskôr ako riaditeľ výskumu, okrem iného v medzinárodných firmách Martin Marietta Corporation a W. R. Grace & Co. Od roku 1991 pracuje ako nezávislý konzultant v odbore chémie cementu a betónu, trvanlivosti stavebných konštrukcií, a tranferu technológie.

J. Skalný je členom mnohých vedeckých organizácií a edičných rád odborných časopisov (o.i., Belgicko, Čechy, Francúzko, Slovensko, USA, Veľká Británia), členom celonárodných (USA) a medzinárodných odborných komisií a je autorom nespočetných publikácií, kníh a vedeckých správ.

J. Skalný ma dve dospelé deti; t.č. žije v štáte Maryland, ale cíti sa doma a medzi priateľmi všade. Vo voľnom čase sa venuje prírode (turistike), knihám zameškaným v minulých 25 rokoch a klasickej hudbe.

Místopředseda (místní skupiny):

VĚRA ŽANDOVÁ-BOŘKOVEC se narodila v Brně, ale rodiče Josef a Jarmila Žandovi žili v Praze. Před druhou světovou válkou se sestrou a rodiči odjela do Iránu a zůstala tam až do r. 1945. V Teheráně navštěvovala americkou školu, později v Bejrutu francouzské gymnázium.

Po návratu do Prahy studovala v letech 1945-1949 na Karlově univerzitě anglickou a perskou literaturu. V červenci 1949 rodina opustila Československo. V Mnichově se Věra seznámila s Alexejem Bořkovcem, kterého si vzala v srpnu 1951 v Bolívii, kam celá rodina emigrovala.

Na podzim 1952 přijeli manželé Bořkovcovi do USA. Sáša Bořkovec měl stipendium na Virginia Polytechnic Institute a začal tam dělat svůj doktorát z chemie. Věra Bořkovcová pracovala v zemědělském ústavu této univerzity a věnovala se dramatickému umění. Po obdržení doktorátu Sáša Bořkovec přijal místo v Texasu a oba manželé tři roky pracovali pro Dow Chemical Company ve Freeportu.

V roce 1958 se vrátili do Virginie, Sáša přednášel na Virginia Tech a posléze na Hollins College, kde si Věra udělala Master of Arts ve francouzštině. V létě 1961 se přestěhovali do Washingtonu. Věra učila tři roky francouzštinu v high

school, pak se vrátila k dalšímu studiu, v roce 1966 získala M.A. v ruštině na American University a v roce 1973 dodělala Ph.D. v ruštině na Georgetown University. V roce 1966 byla jmenována docentkou, v roce 1973 mimořádnou profesorkou (Associate Professor) na Americké univerzitě, kde už téměř třicet let učí ruštinu, ruskou lingvistiku, literaturu a ruské divadlo.

Od roku 1961 je aktivní členkou SVU. Byla třikrát generální tajemnicí SVU, dva roky předsedkyní washingtonské místní skupiny a třikrát místopředsedkyní ústředí SVU.

Mimo práce akademické jejími hlavními zájmy vždy byly divadlo a literární překlad. Zájem o divadlo jde k dobám působení v loutkovém divadle v Teheránu, k studiím na Karlově univerzitě a působení v dramatické skupině Maroon Mask na VPI. Krátce studovala divadlo i v bývalém SSSR, seznámila se s vynikajícími dramatiky a režiséry a dodnes překládá ruské a české divadelní hry. Posledním takovým překladem je hra *Sbohem, Sokrate!* od Josefa Topola. Mezi překlady z češtiny je také řada povídek od Arnošta Lustiga a vyšly jí nedávno překlady některých básní Jaroslava Seiferta. Novým projektem je překlad sborníku básní české exilové básnířky Libuše Čačalové.

Místopředseda (publikace):

KATHERINE DAVID-FOX (roz. David) se narodila v roce 1964 v Ann Arbor, ve státu Michigan. Otec je Čech a matka Američanka. Vyrostla v Princetonu, ve státu New Jersey, a od roku 1974 žije ve Washingtonu, D.C. Chodila do střední školy Academy of Notre Dame, kde skončila v roce 1982 jako „valedictorian.“

V roce 1982 začala studium na Princeton University. Jako hlavní obor si vybrala slavistiku, se zaměřením na politiku a dějiny Ruska. V Princetonu také působila v redakci studentských novin *Daily Princetonian*, kde sloužila jako reportérka a pak jako redaktorka „features“.

Volný semestr na jaře 1984 strávila u svých prarodičů v Praze, a po návratu do Princetonu se začala zabývat českými dějinami. Jako diplomovou práci volila téma „Pražské jaro“. Promovala v roce 1986 s vyznamenáním summa cum laude.

V roce 1988 dosáhla hodnosti M.A. v oboru historie na Yale University a v létě téhož roku absolvovala kurs na Letní škole slovanských studií na Karlově univerzitě. V roce 1988-1989 studovala češtinu a českou literaturu na Mnichovské univerzitě. Následující rok působila jako asistentka na Yale, a složila předběžné doktorské zkoušky v oboru ruských a východoevropských dějin, a z dějin nacionalismu. Po sametové revoluci se vrátila do Prahy jako stipendistka International Research and Exchanges Board, za účelem shromáždování literatury pro doktorskou dizertaci. Její téma, „česká generace 1890tých let“, zahrnující politiky, spisovatele a umělce, ji přivedlo zpět do Prahy na několik dalších, kratších studijních zájezdů. V této době také napsala vědecký článek o českém ženském hnutí na přelomu minulého století, a krátké pojednání o feminismu v nynější České republice. Druhý vědecký článek se týkal ná-

rodnostních prvků v poésii Antonína Sovy. Podzim 1992 strávila v Mnichově, při srovnávacím studiu české a německé kulturní Moderny. Svoji dizertaci plánuje dokončit do konce roku 1994.

Místopředseda (finance):

EVA MAŘÍKOVÁ LEEDS se narodila v Praze v roce 1953. V roce 1969 přišla s rodinou do USA, kam byl otec pozván coby profesor matematiky na Michiganskou státní univerzitu. Zde studovala politickou teorii na James Madison College a v roce 1977 obdržela titul bakaláře s nejvyšší ctí (high honors) a byla přijata do čestné společnosti Phi Beta Kappa. Přešla na obor ekonomie na Univerzitu Princeton, kde dostala stipendium a získala titul magistra v roce 1979 a doktora filozofie v roce 1983. Její diplomová práce pod vedením Dwight Jaffee se týkala hypoték. Učila jako asistent na mnoha školách (Rutgers, Huston, Temple, Villanova, Franklin and Marshall) v oboru ekonomie a financí a publikovala osm článků na témata hypoték, centrálního planování a privatizace v Československu. Na podzim 1991 přednášela o bankovníctví a monetární politice na Vysoké škole ekonomické pod záštitou nadace Fulbright. V létě 1993 obdržela od Franklin and Marshall cestovní stipendium (travel grant), aby dále studovala českou privatizaci. Na kongresech SVU se aktivně účastní (podává přednášky) od roku 1984. S manželem, též ekonomem, má dvě děti.

Místopředseda (členské záležitosti):

JOSEF MACHAČ, M.D. se narodil v Přerově v 1954. Žil v Olomouci do věku 10 let, kdy s rodiči opustil Československo a přišel do USA, kde se rodina usadila v Bohemii na Long Islandu u New Yorku. Vystudoval pak medicínu na Brown University v Rhode Island. Dostal výcvik v interní a nukleární medicíně a v kardiologii v Mount Sinai Hospital v New Yorku. Nyní je dr. Machač Associate Professor radiologie a medicíny v Mount Sinai School of Medicine, a působí jako ředitel nukleární kardiologie a stressové elektrokardiologie v Mt. Sinai Cardiovascular Institute, a jako vedoucí nukleární medicíny v Mt. Sinai Department of Radiology. Dr. Machač je autorem více než 50 publikací. Největší jeho zájem je v diagnostice srdečních chorob a neuroendokrinologii receptorů. Je členem SVU od roku 1980 a během posledních dvou let byl členem výboru skupiny SVU New York. Žije s manželkou a dvěma dcerami v Haworth, New Jersey. Mimo rodiny a práce se rád zabývá včelařstvím, dějepisem a politikou.

Místopředseda (kulturní styky):

PAVEL NOVÁK sa narodil 18. listopadu 1957 v Písku. Své dětství a studentská léta prožil v obci Dobev, okres Písek. V roce 1964 začal povinnou školní docházku v obci Dobev, odkud byl z důvodů vyhroceného soužití jeho rodiny s jistou skupinou spoluobčanů nucen přestoupit na základní školu do Písku, kterou v roce 1973 dokončil ve výběrové třídě se zaměřením na sportovní gymnastiku.

V roce 1973 se ucházel o studium na průmyslové škole v Písku což mu nebylo umožněno a proto byl nucen zahájit studia na průmyslové škole ve Strakonících, odkud přestoupil na průmyslovou školu do Písku, kterou v r. 1977 ukončil maturitou s vyznamenáním.

V roce 1977 začal studovat FS ČVUT v Praze, kde v roce 1982 studium ukončil diplomovou prací ve specializovaném oboru průmyslové manipulátory a roboty, pro který byl vybrán ve 3. ročníku studia.

V roce 1982 nastoupil do Výzkumného ústavu kovoprůmyslu — VUKOV Prešov — který měl detašované pracoviště na ČVUT v Praze. Po absolvování základní vojenské služby v r. 1983 pokračoval v činnosti ve VUKOVu jako samostatný vývojový pracovník. Zde se ucházel o aspirantské studium, které mu z důvodů negativního smýšlení nebylo doporučeno. V době působení ve VUKOVu také vykonával externí výuku na ČVUT, vypracovával recenze odborných prací a diplomových prací studentů.

V roce 1990 nastoupil v Kanceláři presidenta republiky do oddělení, kde sledoval oblast výchovy, vzdělání, vědy a výzkum.

Od roku 1992 byl jmenován vedoucím občanského oddělení v odboru vnitřní politiky KPR.

Je čestným členem několika nadací či společenských organizací a spoluzakladatelem několika nadací a společenských organizací (Nadace Mládež „2000“, Společnost přátel USA a další).

Místopředseda (informatika):

VÁCLAV RAJLICH je profesorem Informatiky na Wayne Státní Universitě od srpna 1985. Od roku 1985 do září 1990 byl také vedoucím katedry.

Narodil se 3. května v Praze. Získal tituly strojního inženýra na Českém Vysokém Učení Technickém v roce 1962 a Ph.D v Matematice (Formální jazyky a automaty) v roce 1971 na Case Western Reserve Universitě. Po dokončení studií se vrátil do Československa, kde žil až do roku 1980. V roce 1980 uprchl z Československa za těžkých okolností přes Libyi. Od doby útěku žije v USA. Je ženat a otec čtyř synů.

Před současným zaměstnáním měl následující zaměstnání: 1982-1985: Docent Informatiky, Universita Michiganská, Ann Arbor; 1980-1981: Docent Informatiky, Kalifornská Státní Universita, Fullerton; 1980-1980: Asistent Informatiky, Institut Vyšší Elektroniky, Beni Walid, Libye; 1975-1979: Vedoucí oddělení jazyků a algoritmů, Výzkumný Ústav Matematických Strojů, Praha (VÚMS); 1971-1971: Asistent a student, Case Western Reserve University; 1966-1969: Výzkumný pracovník, Worcesterská Nadace pro Experimentální Biologii; 1966-1968: Aspirant, VÚMS; 1963-1966: Výzkumný pracovník, VÚMS.

Jeho současný výzkum je zaměřen na porozumění programům a návrh objektově orientovaných systémů. Publikoval knihy „Úvod do teorie počítačů“

v SNTL Praha v roce 1979 a řadu vědeckých článků v Amerických a Evropských vědeckých časopisech, v oborech „Softwarové inženýrství“ a „Teorie formálních jazyků“.

Je členem „Association for Computing Machines“ a „IEEE Computer Society“. V IEEE Computer Society zastával následující funkce: Místopředseda Rady pro konference a tutoriály, předseda (general chair) setkání pro chápaní programů (WPC) 1994, 1993, 1992, předseda, předseda programového výboru a předseda řídicí rady Mezinárodní konference pro udržování software (ICSM).

Místopředseda (technická spolupráce):

JURAJ L'UDEVÍT JÁN SLÁVIK, pracovník v Meridian International Center sa narodil v Prahe v roku 1929. Pochádza zo známej slovenskej evanjelickej rodiny, a jeho otec, známy básnik a politik bol vtedy ministrom vnútra. Jeho prvé školy boli francúzske, Lycée Français v Prahe a vo Varšave, kde jeho otec nastúpil ako vyslanec v roku 1935. Behom nepokojov vo Varšave kvôli Tešínskej otázke, odišiel do školy La Châtaigneraie pri Ženeve v Švajčiarsku, odkiaľ išiel do Belgicka za matkou, a kde na krátko nastúpil do flamandskej školy. Po začiatku vojny sa rodina schádza v Paríži, odkiaľ po páde Francie sa rozíde, a rôznymi cestami sa dostáva do Londýna, kde za krátko nastupuje do Magdalen College School v Oxforde. Po dvoch rokoch vstupuje do jedinej Československej štátnej školy vo Veľkej Británii. Po vojne sa rodina vracia na rok do Republiky, odkiaľ idú do Ameriky kam otec bol menovaný velvyslancom. Tam skončil stredoškolské štúdiá a dostáva štipendium na štúdium na MIT alebo do Cornellskej Univerzity na inžinierstvo. Ale februárová revolúcia zhatí tieto plány a dostáva nové štipendium do Deep Springs College v Kalifornii. Po skončení sa zapisuje na preloženie do Dartmouth College kde získá Bachelor's of Arts (BA) Degree vo filozofii v 1953.

Po troch rokoch vojenčiny v Americkej armáde na Československých hraniciach, vracia sa do Georgetownskej University do School of Foreign Service, kde obdrží Bachelor's Degree of Science in Foreign Service (BSFS) v ekonomike. Pár rokov pracuje v Ministerstve obchodu v štatistickom oddelení, po čom je preložený na Západné oddelenie.

V roku 1951 bol pre svedčený opustiť vládnu službu a zaangažovať sa s priátnou spoločnosťou, Governmental Affairs Institute (GAI), bezzištnou organizáciou, Bureau of Educational and Cultural Affairs (CU) pracujúcou v Ministerstve zahraničných vecí. Pozdejšie, v roku 1975, GAI je premenovaná na Visitor Program Service (CPS) a v roku 1978 je celý CU úrad preložený do zodpovednosti United States Information Service (USIA). Okolo tejto doby sa organizácia tiež včlenila do väčšej, takzvanej „umbrella organization“, Meridian House International. Najnovšie meno organizácie je Meridian International Center.

Místopředseda (akad. konference):

DAGMAR HASALOVA WHITE měla rozsáhlou pěveckou kariéru v opeře, na koncertním pódiu a v televizi. Narodena v Praze, je dcerou armádního generála Antonína Hasala a manželkou amerického diplomata Lewis M. White. Studovala na Státní konservatoři v Praze na operním oddělení a na Karlově Univerzitě na filosofické fakultě. Dále studovala na University of Kansas, kde obdržela Bachelor of Fine Arts Degree, na prestižní Juilliard School of Music v New Yorku (Bachelor of Science), Columbia University v New Yorku (Master of Arts v hudební pedagogii) a PhDr z Karlovy University.

Vyučovala na Státní Univerzitě v Bogotá, Colombia a na Státních konservatořích v Dominikánské republice a v Nicaragua, kde obdržela cenu „Guegense de Oro“ za vynikající hudební a kulturní přínos této zemi.

V roce 1976 založila Dagmar White operní společnost „The Vienna Light Opera Company“ ve Virginii, kde jako producentka a režisérka uvedla na scénu mnoho populárních děl, jako Lehárovy operety „Veselá vdova“, „Země úsměvů“, Straussova „Cikánského barona“ a „Netopýra“, Frimlovou „Rose-Marie“, atd. A hlavně Prodanou nevěstu, která byla celá vysílána na televizi.

Dr. White je členem hudební fakulty na Northern Virginia Community College a řídí soukromé pěvecké studio. Během let sponsorovala několik nadaných zpěváků na Metropolitan Opera Auditions.

Další pole její hudební působnosti je chorální dirigování. Dirigovala sbor Státní konservatoře v Managua, Nicaragua a založila a řídila koncertní sbory „Los Cantores de la Musica Sacra“ a „Rabat Singers“. Dodnes slouží jako regens chori Československé mezikonfesionální kaple v Bethesda.

Od r. 1985-1988 sloužila jako předsedkyně washingtonské odbočky SVU, a byla předsedkyní pro místní organizaci 14. světového kongresu SVU. V roce 1990-1992 byla místopředsedkyní v presidiu SVU.

Generální tajemník:

BLANKA KUDĚJOVÁ vystudovala práva na právnické fakultě Karlovy University v Praze. V roce 1950 obdržela hodnost doktora práv (JUDr) a až do svého odchodu do zahraničí v roce 1966 pracovala v právním oddělení ředitelství polygrafického průmyslu, vydavatelství a knižního obchodu.

Po svém příchodu do USA vedla knihovnu mezinárodního, srovnávacího a cizího práva na právnické fakultě Columbia University, New York, vystudovala obor knihovnických věd na téže universitě a dosáhla hodnosti Master in Library Sciences.

Od roku 1980 až do prosince 1992, kdy zakončila svoji aktivní službu, vedla knihovnu speciálních sbírek (Special Collections) na právnické fakultě New York University. Během své knihovnické činnosti pracovala intenzivně pro Americké sdružení právních knihoven, organizovala a vedla řadu seminářů a panelů jak v USA, tak v zahraničí (Heidelberg, Paříž, Čína), v poslední době se

zaměřila na dokumentaci týkající se změn v právních systémech zemí střední a východní Evropy (např. seminář „Nová práva pro nové demokracie“). Americké sdružení právních knihoven jí udělilo své nejvyšší vyznamenání „The Marian Gold Gallagher Distinguished Service Award“ a „The Joseph L. Andrews Bibliographical Award“ za její bibliografii „Mezinárodní právo obchodní“. Je také aktivní členkou Americké společnosti pro mezinárodní právo, Amerického sdružení pro cizí právo a Mezinárodní společnosti právních knihoven.

V současné době je konsultantem několika právnických fakult a vydavatelství právnícké literatury.

V období 1993-94 byla jednatelkou místní skupiny SVU v New Yorku. V roce 1994 se též zapojila do organizace XVII. světového kongresu SVU jako pokladník.

Pokladník:

FRANK L. MUCHA, narozen v Bratislavě roku 1939, prožil školní věk v Čechách a dospěl ve Spojených státech. Z českých večerních studií filmové režie a od divadla poezie v Praze přešel na administraci v New Yorku, kde promoval v roce 1977 na Graduate School of Business of the Columbia University. Pracoval několik let v rozhlasové stanici Svobodná Evropa a od roku 1967 je zaměstnancem Kolumbijské Univerzity, kde je dnes administrátorem psychiatrického oddělení a současně administrativním zástupcem ředitele Výzkumné nadace pro mentální hygienu (Research Foundation for Mental Hygiene).

Za posledních dvacet let prošel mnoha fázemi administrativního managementu ve vysokoškolském a nadačním prostředí. Jeho expertíza se soustředí uje na vedení a organizaci „neziskových“ podniků. Je zván národními ústavy zdraví (NIH, NIMH), aby zanalyzoval a hodnotil po stránce rozpočtové, organizační a finanční aplikace na vědecká výzkumná Centra.

Výbor SVU:

Hugh Agnew, Ph.D., prof. historie, George Washington University,
Washington, DC, USA

Marie Němcová Banerjee, Ph.D., prof. slavistiky, Smith College,
Northampton, MA, USA

Josef Beleš, generální ředitel, Capital Internationale, S.A.,
Los Angeles, CA, USA

L'ubomír Ďurovič, Csc., DrSc., prof. slavistiky, Lunds Universitet,
Lunds, Sweden

Andrej Eliáš, Ph.D., ekonom a podnikatel, Fairfax, VA, USA

Zdenka E. Fischmann, Ph.Dr., muzikolog, Corona, CA, USA

-
- Thomas G. Gibian**, Ph.D., chemik a průmyslový poradce, Sandy Spring, MD, USA
- Zdeněk Hruban**, M.D., Ph.D., prof. patologie, University of Chicago, IL, USA
- Josef Jařáb**, PhDr., CSc., prof. anglistiky a rektor, Univerzita Palackého, Olomouc, ČR
- Bohuslav V. Kokta**, PhDr., CSc., prof. chem. inženýrství, Université du Quebec a Trois Rivieres, Trois Rivieres, P.Q., Canada
- Otakar Koldovský**, MUDr., CSc., prof. pediatrie a fyziologie, University of Arizona, Tuscon, AZ, USA
- Andrzej Korbonski**, Ph.D., prof. politologie, University of California, Los Angeles, CA, USA
- Michael Kraus**, Ph.D., prof. politologie, Middlebury College, Middlebury, CT, USA
- Eva Dubská Kushner**, Ph.D., rektor, Victoria University, Toronto, Ont., Canada
- George J. Kvidera**, M.B.A., obchodní ekonomik, Incline Village, NV, USA
- Victor S. Mamatey**, Ph.D., prof. historie, University of Georgia, Athens, GA, USA
- Josef A. Mestenhauer**, Ph.D., prof. pedagogiky, University of Minnesota, Minneapolis, MN, USA
- Kristian S. Palda**, Ph.D., prof. obchodní ekonomiky, Queens University, Kingston, Ont., Canada
- Mírek J. Plavec**, RNDr., CSc., prof. astronomie, University of California, Los Angeles, CA, USA
- Josef Podzimek**, RNDr., CSc., prof. meteorologie, University of Missouri-Rolla, Rolla, MO, USA
- Jan Roček**, Ing., CSc., prof. chemie a vice-rektor, University of Illinois, Chicago, IL, USA
- Stanislav Segert**, PhDr., CSc., prof. biblických studií, University of California, Los Angeles, CA, USA
- Vlado Šimko**, MUDr., CSc., prof. medicíny, State University of New York, Brooklyn, NY, USA
- Karel Šolc**, Ing., CSc., prof. chemie, Michigan Molecular Institute, Midland, MI, USA
- George Staller**, Ph.D., prof. ekonomiky, Cornell University, Ithaca, NY, USA
- Zdeněk L. Suda**, Ph.D., prof. sociologie, University of Pittsburgh, Pittsburgh, PA, USA

Alexander Tkáč, RNDr., prof. chemie, Slovenská vysoká škola technická,
Bratislava, SR

Peter A. Toma, Ph.D., prof. politologie, University of Arizona, Tucson,
AZ, USA

Piotr S. Wandycz, Ph.D., prof. historie, Yale University, New Haven,
CT, USA

Rudolf Zahradník, CSc., DrSc., predseda Akademie vied ČR,
Praha, ČR

Revizori účtů:

Frank Marlow, obchodník a podnikateľ, Sherman Oaks, CA, USA

Milan V. Fabry, Ing., býv. zástupce ředitele, Sears World Trade, Bethesda,
MD, USA

Jiří Corn, Ing., partner fy Dunwood & Co., Chartered Accountants, Toronto,
Ont., Canada

Patrick Lichner, Ph.D., býv. ekonom, Inter-American Development Bank,
Washington, DC, USA

Smírčí a rozhodčí komise:

Jiří Glos, JUDr., J.S.D., odborník práva, Library of Congress, Washington,
DC, USA (predseda)

Vladimír Kabeš, JUDr., M.C.I., odborník práva a obchodní poradce,
Bethesda, MD, USA (místopredseda)

Miloš Halouzka, JUDr., odborník práva a konzultant na management,
Laguna Hills, CA, USA (místopredseda)

OZNÁMENIE ČLENOM SVU

Podľa ďalších inštrukcií, redaktor ZPRÁV SVU obmedzuje ich rozsah na 24 strán. To potvrdí aspoň tým sa finančná situácia SVU značne nezlepší. Z toho dôvodu, niektoré príspevky od členov SVU, ktoré mali byť uverejnené v tomto čísle ZPRÁV, budú postupne uverejňované v budúcich číslach, ak budú ešte aktuálne, alebo ich obsah bude v súlade s novými inštrukciami.

Red.

Zastavení nad 17. světovým kongresem SVU v Praze

Sedmnáctý světový kongres SVU se v mnoha směrech podstatně lišil od kongresu r. 1992, rovněž a poprvé v Praze.

S historickou nevyhnutelností vyprchala euforie porevolučního období, jak na straně české a slovenské tak i zahraniční. Tento návrat k přítomnosti a jejím realitám měl ovšem také pozitivní důsledky. Program kongresu byl profesionálně utaženější a stmelnější. Odborná zasedání v nejrůznějších disciplínách byla důkladněji zahrocena na hlavní tematiku kongresu — příspěvek Čechů a Slováků světové kultuře.

Kongres se opět konal pod přímou a osobní záštitou presidenta Václava Havla, dlouholetého člena SVU, a zahájení kongresu se opět zúčastnily významné osobnosti — ministři kultury (Tigríd) a školství (Pilip), předseda Akademie věd České republiky (Zahradník), velvyslanec USA v Praze (Basora) a celá řada dalších.

Ale i když nelze jinak než označit 17. světový kongres SVU za úspěch, s jeho téměř čtyřmistry zahraničních a zhruba tímtéž počtem domácích účastníků, je nutno se zamyslet nad budoucností dalších kongresů v letech 1996 a 1998.

Máme i nadále pořádat světové kongresy Společnosti v Praze? Na tuto otázku bude ovšem muset odpovědět nové předsednictvo SVU, které se ustaví na základě probíhajících voleb na podzim 1994. Ale ať už se struktura nového vedení SVU změní jakkoliv, předsednictvo se bude muset zabývat dvěma otázkami.

První se týká propojování českých a slovenských vědců a umělců v zahraničí, kde má Společnost svou kotelku a domov, s jejich protějšky v České republice a na Slovensku. Zůstává tu ovšem základní idea, že kromě své funkce jako zahraniční výspa české a slovenské kultury, Společnost má také úkol pomáhat v rozvíjení vztahů, osobních i profesionálních, mezi českými a slovenskými kulturními pracovníky za hranicemi a doma. Tento úkol bezpochyby zůstává, a kongresy pořádané v Praze mu slouží a mají sloužit, ale charakter těchto vazeb se změnil. Změnil se k dobrému alespoň v tom smyslu, že je dnes třeba méně úsilí, které SVU tímto směrem vynakládá od r. 1990. Prostý důvod je ten, že víc a víc vědeckých a uměleckých pracovníků v České republice a na Slovensku si nachází své vlastní cesty do zemí západní vědy a kultury vůbec, někteří s přispěním SVU a mnoho, mnoho jiných jinými cestami. A toto je tedy kořen otázky, kterou si SVU bude muset zodpovědět při plánování dalšího kongresu a jiných akcí. Kde, a v čem je nás nejvíce třeba?

Druhá, byť i úzce spřízněná otázka vyvolaná pražským kongresem, má daleko materialističtější obsah. I když se vazby a styky českých a slovenských kulturních pracovníků s vnějším světem rozšiřují a prohlubují, osobní spoje jsou stále a velmi podstatně brzděny propastnými rozdíly v ekonomických možnostech českých a slovenských kulturních pracovníků, kteří životně potřebují pracovat alespoň po nějakou dobu v západním kulturním prostředí

a obohatit své osobní zkušenosti bližším poznáním jiných kultur a myšlenkových směrů. Pokud se SVU rozhodne pořádat jeden nebo i dva světové kongresy opět v Praze, a jejich původním účelem pomáhat v navazování nadnárodních styků v kulturním světovém společenství, bude se také muset ptát, jestli, do jaké míry, a jakými prostředky, by SVU mohlo najít podporu pro materiální potřeby, kterých je tak nezbytně třeba, aby se čeští a slovenští kulturní pracovníci mohli dostat do zahraničních ústavů, univerzit a programů. V tuto chvíli finanční struktura SVU nedovoluje nabídnout takovou podporu. Ale struktury je možno měnit. Jak — to je další otázka před novým vedením SVU.

Ale závěrem se vracím k 17. světovému kongresu SVU v Praze v červnu 1994. Svým samotným průběhem to byl kongres vskutku úspěšný. Jak úspěšný byl také svým posláním, kolik profesionálních a osobních spojení bylo navázáno přes hranice států a přes Atlantik, jak bylo prohloubeno porozumění mezi vzdálenými a přece kulturně tak velmi spřízněnými světy zahraničního SVU a jeho kulturní podstaty doma, ukáže jen budoucnost.

Faktem pro tento okamžik pouze zůstává, že 17. světový kongres SVU by buď nebyl vůbec nebo by byl daleko méně úspěšný, kdyby se o jeho

organizaci nepostaralo několik jednotlivců a nedaly mu podporu různé instituce. V první řadě patří díky SVU dr. M. Rechcíglovi, který na americké straně vynaložil neuvěřitelné úsilí pro uspořádání celé programové kostry kongresu. Rovněž na americké straně a později přímo v Praze, dny a hodiny úsilí vynaložili p. Svata a dr. Blanka Kudějovi a p. Eva Rechcíglová a celý kongresní průběh byl hladký díky jejich neúnavné práci. Na straně české se o programové uspořádání postaral dr. J. Folta s počáteční pomocí ing. J. Ullschmieda. Nicméně toto vše by stále nestačilo, kdyby celá logistika kongresu nebyla ve zkušených rukou dr. L. Měchurové a jejich pomocníků ing. J. Lysého, ing. M. Papcuna a p. I. Svobodové. Ale tím už také vyslovujeme díky Radě vědeckých společností při Akademii věd České republiky, prezidentu Rady dr. J. Valentovi a ovšem prezidentu Akademie věd prof. R. Zahradníkovi, kteří stáli za kongresem od samého počátku a dali mu veškerou možnou podporu. A samozřejmě a nikoliv na posledním místě, o úspěch kongresu se významně zasloužilo České vysoké učení technické, jeho rektor prof. Stanislav Hanzl a děkan fakulty strojního inženýrství doc. Petr Zuna. Bez nich všech, a každého z nich, by kongres nebyl.

Z.J.S.

Remarks by the Chairman of the SVU World Congress

Dr. Miloslav Rechciĝl

Ladies and Gentlemen, Members of the Czechoslovak Society of Arts and Sciences, Distinguished Guests:

As chairman of the Congress Organizing Committee I am delighted to see so many of our members from abroad as well as such a large number of new faces, representing an ever increasing contingent of new members from the Czechlands and Slovakia. I hope to see just as many of you at the various meetings this afternoon and during the next three days. Our Organizing Committee worked hard to put together an interesting program encompassing some 100 different panels, symposia, discussion groups, roundtables, workshops and mini-conferences. In addition, you can partake in a variety of social and cultural events.

The central theme of the Congress focuses on "The Contribution of Czechs and Slovaks to World Culture" — which closely follows the original aim of the Society when it was promulgated some 35 years ago, during the darkest era of the oppressive Communist regime. We wanted to speak on behalf of the great Czechoslovak cultural tradition which was interrupted by the political events of 1948 and again in 1968. The Society wanted to keep alive and make the world aware of the Czechoslovak cultural tradition which dates back to the beginnings of Christianity and which has consistently upheld the ideals of humanity.

You will note from the program that a large number of topics are devoted to the emigration history and the accomplishments of Czech and Slovak emigrants abroad. By happenstance we are commemorating at this Congress the 350th anniversary of the arrival of the first Czech emigrant in America — who arrived in New Amsterdam in 1644 and who became famous for drawing the first accurate map of Maryland and Virginia — which was praised by the English King and admired by president Washington, a surveyor in his own right. This individual who eventually settled on the Eastern shore of Maryland, where he became known as the First Lord of Bohemia Manor, was no other than the legendary Augustine Heřman. The most conspicuous and colorful personality of the 17th century colonial America left a living legacy — his descendants can be found among American Congressmen and Senators, as well as among the members of the Supreme Court of the U.S.

Apart from the variety of scientific and cultural sessions we have given considerable attention at the Congress to the appraisal of the activities of the Czech and Slovak exiles on behalf of their native land and have devoted to the subject the entire plenary session this afternoon.

I would like to use this opportunity to express our appreciation to all persons who took an active part in organizing this Congress. In the first place, I would like to thank the Society President, Prof. Zdeněk Slouka for his leadership and constant support. Here in Prague, our thanks go in particular, to dr. Lenka Měchurová who was responsible for the local arrangements and whose persistent

smile and optimism seemed to overcome every imaginable crisis. On the programmatic side we are greatly indebted to Jaroslav Folta, for the computer wizardry, to Martin Papcun and for keeping us honest and in the black to our Treasurer Blanka Kudějová. I would also like to express our appreciation to the Publisher of Československý týdeník, Petr Bísek for publicizing the Congress and, last but not least, to one person who always gets sidetracked, whose name does not appear anywhere and without whom nothing would ever get done — namely my wife Eva.

Thank again to all of you and enjoy the meetings!

Projev ministra a vedoucího Úřadu vlády ČR **dr. Igora Němce**

Vážené dámy, vážení pánové!

Jsem rád, že mohu pozdravit účastníky kongresu a přivítat krajany ve stověžaté Praze. Víc než věží je zde problémů, které je nutno řešit. Jedním z nich je oblast výzkumu a vývoje.

S dobrým pocitem konstatuji, že česká vláda se systematicky zabývá problematikou výzkumu a vývoje a jejich státní podporou. Vytvořila si pro tuto oblast poradní orgán, Radu pro vědeckou činnost a vývoje technologií. Tato Rada odvedla za uplynulý rok obrovský kus práce. Především bylo nutné zmapovat stávající stav do co možná největších podrobností. Znamenalo to vybudovat centrální evidenci projektů, které jsou podporovány ze státních prostředků. V současné době je vytvořena databáze přibližně 5000 projektů a připravuje se její využití nejen pro státní správu, ale i pro českou a zahraniční odbornou veřejnost.

Základním předpokladem pro rozvoj výzkumu a vývoje je financování. Rada se podílí na vytváření systému financování jednotlivých institucí i samotných projektů a usměrňování finančního toku do výzkumu a vývoje v souvislosti s přípravou státního rozpočtu. Nyní připravuje v součinnosti s ministerstvem školství a Akademií věd novelu zákona, ve které budou zakotveny dvouleté zkušenosti z transformace v oblasti výzkumu a vývoje do nových ekonomických podmínek. V této novele chceme zvýraznit roli celostátní Grantové agentury. Veřejnou soutěž a volný přístup veškerých subjektů ke všem finančním zdrojům považujeme za významný obrat ve prospěch celé naší vědecké obce.

Poněkud módní pojem restrukturalizace se v oblasti výzkumu a vývoje musí uplatňovat zvláště obezřetně. Je zřejmé, že musel nastat tlak na změnu myšlení a postupů práce na výzkumných pracovištích, neboť mechanické plynutí prostředků do institucí bylo mnohdy neracionální. Nelze však ani v tomto smyslu podlehnout paušalizaci. Při hodnocení účelnosti vědeckých pracovišť — akademických i resortních — je nutné současně zachraňovat oblasti, na které negativně dopadla tíha transformace. S vědomím nových potřeb mladého státu

usilujeme o vytváření podmínek pro vznik vědeckých pracovišť při vysokých školách, o vybudování komplexního informačního systému, zachování a doplňování knihoven, obnovu technického vybavení. Bílá místa máme v navazování pracovních kontaktů a ve spolupráci v mezinárodních badatelských programech. Hlas Rady pro vědeckou činnost a vývoje technologií je však stále důraznější, neboť usilujeme o získání renomovaných vědeckých kapacit do svých řad.

Takto nastíněná práce poradního orgánu se promítá v postoji vlády:

— Vědecká obec disponuje nedávno přijatým základním dokumentem, nazvaným „Zásady vlády pro oblast výzkumu a vývoje v České republice“. Tento dokument jasně deklaruje zájem českého státu o rozvoj výzkumu a vývoje.

— Cílem vlády je postupně zvyšovat podíl státních prostředků pro výzkum a vývoj ve vazbě na hrubý domácí produkt s cílem přiblížit se v objemu financování evropskému standartu.

Vážené dámy, vážení pánové, konání sedmnáctého světového kongresu Společnosti pro vědy a umění v Praze je příležitostí pro diskuse i polemiky, pro sdělování zkušeností bez ohledu na státní hranice, poledníky a rovnoběžky. Vám, kteří žijete v stabilizovaných demokratických státech, možná připadá naše usilování jako elementární základna, na niž se díváte z největšího patra mrakodrapu. Chci vám však říci, že usazování základního kamene po mnohých letech nevolnictví je pro nás, přes všechny obtíže, činnost radostná.

K intelektuálnímu vybavení vědce patří potřeba svobody a volného proudění myšlenek. V tuto chvíli zahájený kongres je platformou, na niž se mohou lidé i myšlenky setkat bez okovů.

Přeji vám krásný pobyt v Praze.

Projev předsedy Ústavního soudu

dr. Zdeňka Kesslera

Dámy a pánové,

byl jsem velmi potěšen a současně poctěn Vaším pozváním na 17. světový kongres Společnosti pro vědy a umění, který sdružuje řadu osobností, které v období totalitní moci po nuceném opuštění republiky byly prakticky jedinými, kdo mohli pokračovat svobodně ve své vědecké a umělecké činnosti v různých částech světa.

Téma, které si kongres zvolil, totiž příspěvek Čechů a Slováků světové kultuře je vysoce aktuální, protože dokumentace a zejména pak souhrn této činnosti našich exilových osobností je z velké části neznámý a často neprávem opomíjený. Jde nejenom o rozsah, ale zejména o obsah této činnosti, která vycházela vesměs z ideálů humanitních a mravních a v neposlední řadě z hledání práva a spravedlnosti. Zvýrazněním těchto trvalých principů nad krátkodobým a utilitárním materiálním prospěchem patří nepochybně k prioritám současného hledání a bádání.

Když jsem měl možnost poprvé prohlédnout si seznam členů Společnosti, uvědomil jsem si více než kdy jindy, jaké ztráty byly způsobeny české vědě a umění vynuceným odchodem nejvýznačnějších tvůrců kulturních hodnot. Po genocidě části české inteligence nacisty vytvořilo a prohloubilo se vynuceným exilem dlouhodobé vakuum ve vývoji národa, které nemohlo adekvátně vyplnit ani fragmentované působení v různých částech světa.

Jestliže mám dnes možnost Vás z tohoto místa pozdravit a poděkovat Vám za Vaši službu vlasti, chtěl bych se alespoň zmínit o našich snahách. Ústavnímu soudu České republiky, jemuž předsedám, je svěřena ochrana ústavnosti. K ní patří nejen ochrana principu svrchovaného a demokratického právního státu, založeného na úctě k právům a svobodám člověka a občana, ale i to, že se Česká republika prohlašuje za součást evropských a světových demokracií. Mezi povinnosti Ústavního soudu pak řadíme i povinnost sřežit a rozvíjet zděděné duchovní a kulturní bohatství. V tom se naše úsilí shoduje s Vaším, byť na jiné úrovni.

Ještě jednou děkuji Vám všem za Vaši nezištnou a dlouhodobou práci pro stát a národ i za pozvání a přeji Vašemu jednání mnoho úspěchů.

Projev děkana Fakulty strojního inženýrství ČVUT

Petra Zuny

Vážené dámy a pánové,

je mi velkou ctí přivítat Vás na půdě Fakulty strojní ČVUT v Praze. Již v dohledném krátkém vystoupení jsem zdůraznil, jak si vážíme té skutečnosti, že 17. světový kongres Společnosti pro vědy a umění je realizován právě na naší fakultě, v roce oslav 130. výročí jejího vzniku. Status C.K. Vysoké školy technické z roku 1863 stanovil 4 nové vyučovací obory mezi nimiž byl i obor strojnictví. V roce 1864 se podle tohoto statutu začalo učit a to nejen v jazyce německém, ale i v jazyce českém. Proto je tento rok považován za rok vzniku Fakulty strojní. Velmi si vážíme toho, že 17. kongres SVU se stal součástí našich oslav.

Jelikož se naše letošní jednání odehrává na půdě technické univerzity, dovoluji mi se krátce zamyslet nad postavením techniky ve společnosti a nad významem technického vzdělání.

Postavení technika ve společnosti mělo, má a bude mít vždy významné místo. Je třeba uvážit, že věda a technologie jsou dva ze základních pilířů naší kultury a společnosti. Společnosti v historii byly pojmenovány podle technických materiálů, které využívaly a tak hovoříme o době bronzové, o době železné. Ve staré Číně, Japonsku, v řecké i římské civilizaci postoje a vztahy ke vědě a technickému pokroku hluboce ovlivňovaly politický život a systém společně s rozvojem filozofie. Pro evropskou kulturu je charakteristické právě úzké propojení s technikou a technologií. Prudký rozvoj této oblasti právě odlišuje evropskou kulturu od ostatních. I v dnešní době jsou ve všech vyspělých

státech věda a technologie úzce svázány s ekonomikou a politikou, s filozofií i náboženstvím. Inženýrství v moderním pojetí je syntézou technických, ekonomických a ekologických disciplín a znalostí propojených se syntézou vlastností morálních, společenských, estetických i etických. Snažíme se, aby naši absolventi byli nejen vynikající odborníci, ale také kulturní lidé.

Velmi významnou složkou každé inženýrské technické činnosti je již zmíněná etika. Každý tvůrčí technik, ať již vědecký pracovník nebo provozní inženýr, nese osobní zodpovědnost za svou činnost. Můžeme vymezit tři základní oblasti inženýrské etiky — sociální, ekologickou a ekonomickou. V oblasti sociální musí být inženýrská činnost spojena s péčí o bližní a celou společnost — cílem činnosti z tohoto pohledu je příspěvek k blahobytu lidstva v nejširším slova smyslu. V oblasti ekologické je nutno chránit životní prostředí a přírodu tak, aby byla udržena základní báze pro život na zemi. V oblasti ekonomické je třeba zajišťovat ekonomický úspěch a profitně uspokojovat skutečné požadavky partnerů i celé společnosti. Uvedené cíle je třeba realizovat simultánně, optimálně a dlouhodobě.

Je třeba uvážit, že technika, která je stále více aplikovanou vědou, je sama o sobě bez morálky, lze ji využívat jak pro zlepšování života celé společnosti, tak i pro kruté zabíjení. Záleží pouze na nás jak ji použijeme.

Chceme-li přispět k tvorbě podmínek pro lepší život, je kromě jiného nezbytné vytvářet podmínky pro účelný rozvoj vzdělání a vědy — rozvoj základního, rizikového i aplikovaného výzkumu. Vydeme-li z bonmotu, že „Věda je sbírka dosud nevyvrácených vědeckých pouček“ vidíme, že vědečtí pracovníci neobjevují jen nové vědecké poznatky, ale stávající upřesňují, případně vyvracejí. Vědecký obraz světa se tak neustále mění a vyvíjí a s tímto, dnes neobyčejně rychlým vývojem, je třeba ve vědeckém bádání i ve vzdělávacích aktivitách udržet krok. Cyklus vysokoškolského vzdělávání je dnes delší než cyklus aplikace nových poznatků v jednotlivých oborech. To znamená, že posluchač, který začíná studia při určité úrovni poznatků, končí studium v době, kdy úroveň poznatků je kvalitativně o stupeň vyšší.

Velkým nebezpečím jsou proto „vědečtí úředníci“ a nepružní pedagogové, kteří to co v dané etapě z vědeckého poznání pochopili, považují za definitivní a co je nad to, považují za nedůležité, v horším případě i za zcestné a chybné (tak byl kdysi např. upálen Giordano Bruno a Galilej donucen odvolat). Stejně tak je ve vzdělání nebezpečné uzavřít jednotlivé vědní obory do neproniknutelných hranic, trvat na neměnnosti metodiky výuky, omezit vzdělávání technického inteligenta pouze na technické disciplíny. Albert Einstein napsal: „Nestačí vzdělávat člověka v některém speciálním oboru. Tím se z něho sice stane cosi jako použitelný stroj, ale nikoli plnohodnotná osobnost. Záleží na tom, aby si osvojil smysl pro to, co je krásné a co je mravně dobré. Jinak svým specializovaným umem bude připomínat spíš dobře vycvičeného psa než harmonicky rozvinutého tvora. Musí se naučit rozumět pohnutkám lidí, jejich iluzím, jejich trápení, aby se dobral správného postoje vůči jednotlivým bližním a vůči společenství.“

V tomto smyslu se snažíme přistupovat ke vzdělání studentů na naší fakultě a celé technické univerzitě. Na Fakultě strojní si mohou dnes studenti vedle široké škály odborných předmětů zapisovat i předměty z oblasti ekologie, managementu, filozofie, psychologie, práva, historie, dějin umění apod. Snažíme se, aby naši absolventi tvořili technickou inteligenci v plném slova smyslu.

Při rozvoji naší fakulty nekopírujeme slepě cizí vzory. Vycházíme z našich tradic a zkušeností na jedné straně, rádi se však poučíme a převzeme, případně modifikujeme některé progresivní a již osvědčené metody a postupy. V tomto směru pocítíme velkou pomoc od řady našich absolventů i spolupracovníků, kteří byli nuceni pracovat řadu let v emigraci a nyní se vrací buď přechodně, nebo natrvalo do České republiky s řadou cenných zkušeností a s účelnou nezištnou pomocí. Jim patří náš dík za jejich podporu našeho rozvoje. Zvoníčková nadace fakulty nám tak pomáhá realizovat naše záměry.

Vážené dámy a pánové, Cicero ve svých Tushulských hovorech napsal: „Docto homini et erudio vivere es cogitare — Pro učeného člověka žít znamená přemýšlet“. Právě setkání takového druhu jako je 17. kongres SVU jsou příležitostí k zamyšlení a to nejen v odborné oblasti, ale i v oblasti lidských vztahů, vztahu vědy a umění. Nově načerpané poznatky jsou pak významnou podporou v další práci.

Dámy a pánové, přijeli jste opět do Prahy, do města, které je architektonickou perlou střední Evropy. Města, jímž stále kráčí historie a duch jeho geniálních zakladatelů a tvůrců. Města, do něhož se vždy sjížděli umělci a vědci z celého světa, kde vedle sebe kvetla alchymie i chemie, astrologie i astronomie. Města, které i za totality bylo krásné, ale mrtvé. Praha nyní po listopadu 1989 opět žije a nabízí všem svým ctitelům svoji jedinečnou atmosféru. Řada z Vás se vrací domů a domov Vás vítá. Přeji Vám krásný pobyt v Praze, příjemný pobyt na Fakultě strojní ČVUT v Praze. Přeji Vám hodně odborných i společenských zážitků. Bud'te nám vítáni!

Hudební věda a umění v rámci 17. světového kongresu SVU v Praze

Hudební věda poskytla v rámci 17. světového kongresu SVU v Praze velmi bohatý program. Tři panely muzikologie, hudební historie a hudebního salonu se zabývaly českými a slovenskými skladateli, českou hudbou a českými umělci.

V prvním panelu nazvaném „In the New World“, prof. Miroslav Turek, dr.

Judith Fiehler a Diane Page přednášeli o Antonínu Dvořákovi, jeho domě a soše v New Yorku, jeho životě a komorní hudbě psané v městečku Spillville a o jeho Novosvětské symfonii. Dr. White mluvila o stavu české vokální hudby v Americe a předvedla jak učí americké zpěváky české dikci. Prof. Blahník, zakladatel hudebního

nakladatelství české hudby ve Wisconsinu poukázal na to, jak „The Czech Music Alliance“ slouží jako most mezi „Novým“ a „Starým světem“.

V druhém panelu nazvaném „Creators and Interpreters“, dr. Letnanová představila a analysovala slovenského skladatele Juraje Beneše. Prof. František Smetana vzpomenu 100 let výročí slavného skladatele Pavla Bořkovce a dr. White vzdala hold Jarmile Novotné a jejímu působení v Metropolitní Opeře. Dr. Fischmannová nám dala nahlédnout do milostné korespondence Leoše Janáčka a Kamily. Prof. Blahník zakončil druhý panel o kroměřížském barokním skladateli Heinrichu Bieberovi a nazval ho Leošem Janáčkem 17. století.

Třetí panel pod titulem „Czech Music in the World Context“ se zabýval třemi tématy. Dr. Miloslav Malý hovořil o Smetanovi, dr. Jan Vičář o známé a neznámé české hudbě 20. století a dr. Burghauser nastínil roli Čech a Moravy v historii evropské hudby od 11. století až dodnes.

Na konci třetího panelu přátelská obecná rozprava dala podnět k další spolupráci, rozšíření styků s českými muzikology a umělci. Eminentní pražský muzikolog a ředitel Společnosti Antonína Dvořáka, dr. Jarmil Burghause, dr. Jan Vičář, děkan muzikologické fakulty Palackého University a dr. Miloslav Malý, bývalý ředitel Smetanova Muzea a Muzea České hudby budou naší spojkou v České republice.

Hudební salon, který uspořádal vy-

nikající český klavírní virtuos Jaroslav Kvapil v rytířském sále Valdštejnského paláce s účastí dr. Hasalové-White, mistra Eduarda Hakena, dr. Burghausera a Rudolfa Zemana vyvolal nadšené ovace početného obecenstva. Při této příležitosti byla udělena medaile prof. Františku Smetanovi jako uznání jednoho z největších českých čelistů.

Nezapomenutelným zážitkem kongresu byl zájezd do historického Telče s koncertem v telčském zámku. Iniciátory a organizátory tohoto zájezdu byli Henry Hahn, telčský rodák a dr. Dagmar White. Starosta města Jehlička přijal účastníky kongresu na radnici a při této příležitosti udělil čestné občanství Telče Henry Hahnovi za jeho pomoc při rekonstrukci historické románské věže.

Koncert v pohádkově krásném renesančním zámku se konal v rytířském sále. Komorní soubor Pražské konservatoře složený z nadaných, mladých umělců, hrál Dvořákovu Klavírní kvarteto pro klavír, housle, violu a violoncello a Mozartovo Trio pro klavír, housle a violu. Členka Národního divadla Eva Charvátová a Vojtěch Kupka, člen Státní opery v Ostravě přednesl český písňový reportoár a árie z českých oper. Byli doprovázeni na klavír dirigentem Národního divadla Přemyslem Charvátém.

Závěrem těchto hudebních hodů při 17. kongresu SVU bylo představení Don Giovanniho v Mozartově Praze ve Stavovském divadle. *Dagmar White*

DONOVALY, 26.-28. apríla 1994

Práve tu, na Donovaloch sa uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia „Slovenské národné povstanie — jeho miesto v slovenských dejinách a pamäti národa“.

Prečo na Donovaloch?

Možno u organizátorov prevládli dve významné historické skutočnosti — ved' práve tu, v drevenom domci MUDr. Ludvíka Nábělka boli napísané dve prvé najvýznamnejšie dokumenty nášho Povstania. Bola to proklamácia vojenského revolučného vedenia a Proklamácia Predsedníctva Ústredného národného výboru. Dokumenty skoncipovali MUDr. Vavro Šrobár, ktorý sa tu schovával v posledných dňoch augusta 1944, bratia pplk. Mirko a mjr. Milan Vesel, mjr. Ing. Jozef Marko a mjr. MUDr. Nábělek. Aj o týchto dokumentoch zásadného významu sa hovorilo na konferencii a podčiarkla sa skutočnosť, že za dlhé desaťročia sa o nich, v tom lepšom prípade, ani o jeho autoroch nehovorilo, lebo jednoducho autori boli rôznym spôsobom proskribovaní atď'. Na margo možno len jedna poznámka, že boli prepísané na stroji nadránom 30. augusta a prečítané v Slovenskom slobodnom vysielacom, ktorý vlastne začal písať svoju slávnú revolučnú éru práve vysielaním týchto dokumentov. A druhá skutočnosť? Na Donovaloch, v známom Športohotele napísal posledný rozkaz k povstaleckému vojsku jeho veliteľ, div. gen. Rudolf Viest. Usmerňoval prechod povstaleckého vojska do hôr. 27. októbra 1944 sa teda práve tu končila jedna etapa SNP a pre tisíce bojovníkov proti fašizmu sa začala posledná etapa — strastiplný život v horách a ťažké boje s fašistickými protipartizánskymi jednotkami, až do oslobodenia priestorov v ktorých sa nachádzali. A konkrétne na Donovaloch to bolo až do marca 1945.

Přípravný výbor poveril priamou organizáciou konferencie Múzeum SNP v Banskej Bustrici a pozval do stovky pracovníkov najvýznamnejších historických ústavov, inštitúcií, katedier vysokých škôl atď', od nás a zo zahraničia. Boli sme veľmi radi, že väčšina oslovených inštitúcií svojich pracovníkov skutočne delegovala. Dalo by sa povedať, že sa na konferencii zišli najvýraznejšie osobnosti historickej obce zo Slovenska, Čiech, ale i z ostatných kútov Európy — Talianska, Francúzska, Nemecka, Dánska, Poľska a tí, ktorí sa z rôznych príčin nemohli zúčastniť, do vznikajúceho zborníka poslali svoje materiály.

Prečo som hovoril tak zoširoka o zahraničných účastníkoch?

Totíž, už prvý blok prednášok a diskusií vyvolal mimoriadnu pozornosť. Niesol sa v znamení „Rezistencia a vojnové roky v pamäti národa“. Všeobecne sa konštatovalo, že výber tejto témy bol šťastný a veľmi potrebný, nakoľko u nás na Slovensku registrujeme protikladné prístupy a hodnotenia vojnových rokov, často protichodne hodnotíme politických dejateľov a tým máme rôzne prístupy aj k SNP. Nakoniec všetci sme boli zvedaví, aká bola a aká je teraz situácia v rôznych štátoch nášho kontinentu, aké sú korelácie medzi nami a ostatným svetom. Ukázalo sa, že aj pre samých referentov o situácii v Čechách,

Francúzsku, Pol'sku, Holandsku, Dánsku, Taliansku, Nemecku a nakoniec na Slovensku boli jednotlivé referáty veľmi podnetné. Vypočuli si ich s pozoruhodnou pozornosťou a rozebrali v podnetnej diskusii. Mohli by sme povedať, že téma bola naozaj novinkou, poučnou pre nás všetkých. A nešlo len o nás, profesionálnych historikov. Išlo o poskytnutie sústredených materiálov aj pre širokú verejnosť v podobe už spomínaného zborníka. Myslíme si, že sme prišli s podnetom k postupnému vytváraniu panoramatického zrkadla historického vedomia, pamäti národa, vyrovnávania sa so svojou históriou vojnových rokov. Položili sme základné kamene pre vytvorenie možnej komparatívnej mozaiky, prospešnej pre duševný stav našej spoločnosti.

Nasledujúce ďalšie tri bloky boli venované problematike odboja na Slovensku, prípravám a priebehu Slovenského národného povstania, hodnoteniu jeho významu štátoprávneho, národného, aj v pohľadoch celoeurópskych. Usilovali sme sa o to, aby referáty, koreferáty a diskusné príspevky približovali jednotlivé témy zovšeobecňujúco, v súvislostiach a nadvznostiach, nezachádzajúc do podrobností. Naše očakávania sa splnili aj v tom, že vystupujúci sa snažili zasadiť deje na Slovensku do celoeurópskych pomerov kontinuálne, od roku 1938 až do roku 1945.

Medzi účastníkmi konferencie boli i takí, ktorí zažili niekoľko tzv. vedeckých konferencií, napr. v roku 1954, vysoko hodnotili vedeckú úroveň konferencie pri dvadsiatom výročí SNP (1964), potom boli na štvrtstoročie umlčaní, námatkou spomeniem na Dr. Jozefa Jablonického, Dr. Ľubomíra Liptáka, či Dr. Viléma Prečana. Prostredníctvom ich vystúpení sme naozaj mohli porovnávať hodnotenie Povstania a jeho historiografiu.

Práve téma SNP v historiografii (J. Jablonický) mapovala jednotlivé obdobia historického spracovania (ale i deformovania) tejto veľkej témy slovenských dejín. Zhodnotil päťdesiatročnú produkciu historickej literatúry a neobišiel ani poprevratové roky v ktorých sa vynorili pre našich čitateľov noví autori, zväčša odsudzujúci odboj a Povstanie. Ich zápas o históriu národa vlastne maskuje politický zápas nielen o privlastnenie minulosti národa, ale, a to predovšetkým, zápas o budúci charakter štátu. Vari nebude na škodu odcitovať pasáž z vystúpenia Dr. Jablonického: „V poslednom (aprílovom) čísle Slovenských pohľadov do diskusie vstúpil František Vnuk, podľa ktorého: »Snaha označiť Povstanie za protifašistický boj tu bola od začiatku. Lenže na Slovensku nijaký fašizmus nebol a nijaká fašistická skupina ani organizácia v rokoch 1939-1945 na Slovensku nepôsobila.« Kde nebol fašizmus, tam nemohol existovať protifašistický boj ani protifašistické povstanie. Akoby nebola vojna a Slovensko v nej. Od autorov blízkych Vnukovi nie raz som čítal a počul, že SNP nebolo, lebo Povstanie nemalo charakter slovenský, ani národný a ani to nebolo povstanie. Podľa týchto historikov a publicistov Povstanie bolo len akciou niekoľkých politikov a dôstojníkov. Nimi sa zatemňujú najnovšie slovenské dejiny neslýchaným spôsobom.“

Nepriamou odpoveďou na útoky proti povstaniu bol nasledujúci referát

Charakter 2. svetovej vojny — pre nás teraz len na zvýraznenie, že vo vojne vojen sa bojovalo na život a smrť proti vtedajšiemu najhoršiemu zlu — nacizmu a fašizmu. A že náš národ sa svojim bojovým vystúpením dokázal zaradiť na stranu antifašistickej koalície, myslím si, v pohľade medzinárodnom sme doteraz nevedeli náležite oceniť. Referujúci vo svojich vystúpeniach reagovali na najdôležitejšie okruhy povstaleckého vystúpenia: Politický systém SR v rokoch 1943-1944, Koncepcie a ciele protifašistického odboja, Ozbromené povstanie — plány a realita, Národné a štátoprávne požiadavky v odboji a SNP, Politicko-mocenské dôsledky Povstania, Slovenská spoločnosť, odboj a Povstanie, Represálie v zime 1944-1945, Slováci v česko-slovenskom zahraničnom vojenskom odboji, Západné veľmoci a SNP, SNP a európska rezistencia. Podnetné boli aj pripravené koreferáty a diskusné príspevky — ktoré pre nedostatok priestoru nemôžem komentovať. Dúfam, že som vzbudil Vašu pozornosť natol'ko, že o niekoľko týždňov siahnete po zborníku z konferencie.

Napriek povedanému mi nedá, aby som sa nepristavil pri výrokoch dvoch osobností konferencie. Dr. Vilém Prečan na margo diskusie o historiografii SNP okrem iného poznamenal, že: „Historik musí ísť za svojím a robiť si svoje, aj keď — vlci vyjú. Ja si myslím, že sa to teraz len zdanlivo javí t'ažšie. Vždy bola potrebná, podľa mojej mienky, občianska statočnosť. V dejepisectve súčasných dejín to nikdy nešlo samo od seba. Ani dnešná demokratická politická kultúra nevznikne sama. My, historici ju spoluvytvárame svojim úsilím o pravdu...“

Vo svojom záverečnom slove Dr. Lipták charakterizoval nosné okruhy problémov, ktorými sa konferencia zaoberala slovami: „Rokovali sme o SNP, o rezistencii a o tom, čomu SNP predchádzalo a proti čomu táto rezistencia sa postavila — v troch rovinách. Prvá rovina je faktická. Pojednáva o tom, ako sa historické udalosti skutočne odohrali, čo sa vlastne na Slovensku a v Európe v rokoch 2. svetovej vojny a v roku 1944 stalo. Druhá rovina, ktorou sme sa zaoberali bola otázka, ako sú tieto udalosti a problémy spracované v historiografii. Tretia rovina, ktorá je na takýchto konferenciách pomerne nová, sa objavila skôr ako náznak a požiadavka deziderátu — je pamäť, je spomienka, je funkcia tohto odboja a pamäti, jeho výkladu v našej spoločnosti, ako vyplynuli v desaťročiach, tak aj v súčasnosti. Zaoberali sme sa hodne vzt'ahom týchto troch otázok. Vzt'ahom ako historiografia odráža skutočnosť, ako historiografia vplýva na pamäť a všetky možné kombinácie týchto troch problémov.“

Zúčastnil som sa priprav tejto konferencie, prežil som tri intenzívne konferenčné dni plné pracovnej aktivity nás všetkých zúčastnených, krásne jarné dni v nádhernej prírode Donovanál. Verím, že nehovorím len za seba keď poviem, že naša konferencia bola prínosom v mnohých oblastiach skúmania dejín Povstania.

PhDr. Ladislav Takáč, CSc, riaditeľ Múzea SNP

Předseda:

Zdeněk Slouka
535 Main Street
Bethlehem, PA 18018

Gen. tajemník:

Věra Bořkovicová
12013 Kemp Mill Rd.
Silver Spring, MD 20902

Pokladník:

Frank L. Mucha
90 Briarcliff Rd.
Tenafly, NJ 07670

Redakce ZPRÁV SVU:

Andrew Elias
10713 Howerton Ave.
Fairfax, VA 22030

Redakce SVU Bulletin:

Zdenka Fischmann
P.O. Box 134
Corona, CA 91720

Prodej a distribuce publikací:

Mrs. R. Bunžová
190-17A, 69th Ave., #2A
Flushing, N.Y. 11365

SVU NEWS (ISSN 0036-2050)
190-17A 69th Ave., #2A
Flushing, N.Y. 11365

Return Postage guaranteed.
2nd class postage
paid at Flushing, N.Y.